

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Голова Приймальної комісії
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна

_____ акад. Бакіров В. С.

«_____» _____ 2018 р.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ
ДО АСПІРАНТУРИ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ
ВІДНОСИНИ»
для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю
292 – «Міжнародні економічні відносини»
(денна та заочна форми навчання)**

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин

Протокол № 9 від 18.01.2018 р.

Затверджено на засіданні методичної
комісії факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу

Протокол № 6 від 18.01.2018 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 8 від 18.01.2018 р.

Харків 2018

Вступ

Програма підготовлена авторським колективом кафедри міжнародних економічних відносин під керівництвом професора кафедри Голікова А.П.

Програма передбачає глибоке знання матеріалу про сучасний стан розвитку світового господарства і міжнародних економічних відносин та основні проблеми, що існують в цій галузі.

Вступники до аспірантури за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» при складанні вступного екзамену зі спеціальності мають виявити знання предмета та об'єкту міжнародних економічних відносин як науково-дослідницької сфери, показати уміння комплексно аналізувати матеріал та розуміння системності як наукового підходу, що є принципово важливим в пізнанні сутності світового господарства і міжнародних економічних відносин. Екзамен зі спеціальності має письмову форму проведення.

Критерії оцінювання:

- **"відмінно" (90 - 100 балів)** – досконале знання теоретичних і практичних аспектів з питань курсів обраної спеціальності;
- **"добре" (70 – 89 балів)** – ґрунтовне знання основних питань з курсів з обраної спеціальності;
- **"задовільно" (50 – 69 балів)** – знання ключових питань з курсів обраної спеціальності;
- **"незадовільно" (менше 50 балів)** – незнання ключових питань з обраної спеціальності, невміння підкріплювати теоретичні викладки прикладами з практики.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ ЯК НАУКОВІ ПОНЯТТЯ

Світове господарство та його відтворювальний процес. Геоелектронічний «каркас» сучасної світогосподарської системи. Геоелектроніка. Її призначення та питання, які досліджує.

Концепція світ–системи. «Центр, периферія напівпериферія», особливості їх розвитку та взаємовідносин.

Міжнародні економічні відносини як наука та система знань. Сучасна структура міжнародних економічних відносин. Передумови формування індустріальної цивілізації та світового ринку. Науково-технологічні уклади. Трансформаційні процеси у сфері виробництва та економічних формах суспільства за умов глобалізації. Посилення процесу монополізації виробництва і капіталу. Поглиблення процесу інтернаціоналізації господарського життя.

Валютно-фінансова система світу. Бреттон-Вудські угоди як основа функціонування сучасної світової валютної системи. Міжнародний Валютний Фонд (МВФ), Світовий банк – їх роль у розвитку міжнародного економічного співробітництва.

Зміни у масштабах, формах і напрямках вивозу капіталу. Створення змішаних компаній пряме зарубіжне інвестування. Формування трьох світових центрів економічної сили. Посилення ролі ТНК у світовій економіці. Стан та тенденції розвитку міжнародної торгівлі.

Сучасні світові тенденції економічного розвитку. Конкурентоспроможність національної економіки. Економічна безпека країни. Сучасні виклики людству та світові трансформації в світовому господарстві й міжнародних відносинах.. Передумови формування постіндустріальної економіки. Ознаки розвитку економіки знання.

Місце України в системі світового господарства.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА

Сутність міжнародної економічної системи та зміст її структурних елементів.

Інтернаціоналізація господарського життя, глобалізація економічного зростання як чинники цілісності міжнародної економічної системи.

Чинники неоднорідності розвитку світового господарства. Класифікація країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку та національним доходом (типологічний підхід). Характерні риси економіки високо розвинутих, середньо розвинутих та слаборозвинутих країн. Соціально-економічні країн, що розвиваються.

Світова економіка, її математична інтерпретація. Сучасні тенденції розвитку. Проблеми світової економічної рівноваги. Посилення нерівності у глобальній економіці. Протиріччя як рушійна сила формування світової економічної системи. Шляхи гармонізації міжнародних економічних відносин.

Регіональна економічна інтеграція як закономірність розвитку світового господарства. Структура сучасного світового господарства та характеристика її

складових компонентів. Суб'єкти світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Суперечності у розвитку світового господарства.

Концепція сталого соціально-економічного розвитку.

МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ І КООПЕРАЦІЯ ПРАЦІ

Міжнародний поділ праці як продукт індустріальної цивілізації. Взаємозв'язок світового ринку та міжнародного поділу праці. Міжнародний поділ праці – основа міжнародних економічних відносин.

Характеристика основних моделей МПП /теорія абсолютних переваг А. Сміта, порівняльних переваг Д. Рікардо. Модель Хекшера-Оліна-Самуельсона. Парадокс Леонтьєва .

Теорія розвитку «периферійної економіки». Аналіз змін в системі МПП під впливом науково-технологічної революції та глобальної соціально-економічної трансформації. Діалектика міжнародного поділу та міжнародної кооперації праці і виробництва.

Головні фактори розвитку міжнародного поділу праці в сучасних умовах: забезпечення умов зростання; економія національних витрат праці, заміщення матеріальних, фінансових, технологічних, інвестиційних, трудових ресурсів. Роль наукового потенціалу в сучасній системі МПП.

Форми і види міжнародного поділу праці, спеціалізація і кооперування виробництва. Економічна ефективність міжнародного поділу праці. Нові явища в міжнародному поділі праці.

Порівняльні і конкурентні переваги економіки України в МПП. Національна конкурентоспроможність економіки України: потенціал і особливості його використання.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЖИТТЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Сутність інтернаціоналізації господарського життя. Внутрішні і зовнішні фактори інтернаціоналізації виробництва та обігу. Форми прояву інтернаціоналізації господарського життя. Головні етапи інтернаціоналізації господарського життя.

Інтернаціоналізація світового господарства та глобалізація як наукові категорії. Інтернаціоналізація господарської діяльності та економічна інтеграції. Спільність та відміни.

Особливості інтернаціоналізації обміну. Поглиблення внутрігалузевої спеціалізації у світовому господарстві. Сутність та форми міжнародної виробничої кооперації. Науково-технологічні фактори інтернаціоналізації.

Інтернаціоналізація фінансового капіталу. Інтернаціоналізація виробництва. Роль ТНК у розвитку міжнародних виробничих зв'язків. Внутріфірмова міжнародна спеціалізація виробництва в сучасних умовах. Проблеми та перспективи мультинаціонального виробництва. Розвиток та диверсифікація форм міжнародних економічних відносин як прояв процесу посилення інтернаціоналізації господарського життя у всесвітньому масштабі.

ЕКОНОМІЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК НАЙВАЖЛИВІША СКЛАДОВА СУЧАСНИХ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

Економічна глобалізація, форма її прояву. Критерії, показники та головні індикатори, що віддзеркалюють динаміку глобалізаційного процесу. Причини виникнення нових суб'єктів економічної глобалізації (міжнародні організації, «велика сімка», регіональні економічні та фінансові організації, багатонаціональні корпорації, інституційні інвестори, і ін.). Історичні типи та структурні рівні економічної глобалізації. Економічні складові глобалізації. Місце та роль України у сучасному глобалізаційному процесі.

Сутність та етапи економічної глобалізації. Причини та рушійні сили глобалізації. Тенденції та протиріччя глобалізації. Загрози глобалізації світової економіки. Глобальні проблеми сучасності, їх класифікація. Глобальні проблеми як виклики сучасному розвитку людського суспільства. Показники ступеня інтегрованості економік країн світу у глобальну економіку. Динаміка експортної квоти в сучасних умовах.

Конкурентоспроможність в умовах глобалізації. Характер міжнародної конкуренції. Глобальна стратегія. Корпоративна стратегія. Глобальні галузі. Стратегії проникнення компанії на міжнародні ринки.

Глобалізація і розвиток ТНК. Переваги, що надає глобалізація споживачам. Переваги, що надає глобалізація національним виробникам. Основні позитивні наслідки глобалізації. Причини, що породжують економічні кризи в умовах глобалізації. Проблема неоднорідності розвитку країн світу під впливом глобалізації. Проблеми та негативні явища, що викликають процеси глобалізації на рівні окремих країн. Проблеми глобалізації та її наслідки для країн, що розвиваються. Можливі негативні наслідки від процесів глобалізації для високорозвинених країн.

Проблеми у світогосподарських процесах, що викликаються глобалізацією. Проблема неоднорідності розвитку країн світу під впливом глобалізації. Проблеми та негативні явища, що викликають процеси глобалізації на рівні окремих країн. Проблеми глобалізації та її наслідки для країн, що розвиваються. Можливі негативні наслідки від процесів глобалізації для високорозвинених країн.

Особливості розвитку економіки України в умовах глобалізації. Місце України у глобальній економічній системі. Регіональні та світогосподарські зв'язки України.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ, ПРОБЛЕМИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИМИ ТИПАМИ КРАЇН СВІТУ

Моделі економічного розвитку. Теоретико-методологічна база найважливіших моделей економічного розвитку. Модель «наздоганяючої модернізації», використання її країнами світу. Інноваційна модель економічного розвитку, основні її складові, можливості використання. Основні форми територіальної організації. «Економіка знань». Інноваційна модель і економічний розвиток України.

Кластери, альянси, мережі у сучасній світовій економіці.

ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Сутність економічної інтеграції. Рівні здійснення економічної інтеграції та проявлення її дії. Основні вимоги для успіху регіональної економічної інтеграції згідно теорії інтеграції.

Найважливіші інтеграційні економічні утворення світу. ЄС, НАФТА.

Інтеграційні угруповання в країнах, що розвиваються. Південно-Східна Азія - АСЕАН; Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії/СААРК/;

Південноамериканська економічна система /ПАЕС/; Спільний ринок країн Південного конусу /МЕРКОСУР/; економічні союзи в Африці, Магрибське економічне співтовариство, митний і економічний союзи Центральної Африки /ЮДАЕК/ та ін.

Надінтеграційні економічні утворення: АТЕС, БРІКС.

Перспективи участі України в міжнародних інтеграційних об'єднаннях. Євроінтеграційний вектор зовнішньоекономічної політики України.

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ. СВІТОВИЙ РИНОК

Роль зовнішньої торгівлі в розвитку економіки окремих країн. Стандартна модель міжнародної торгівлі. Обсяг, структура і напрями зовнішньої торгівлі в сучасних умовах.

Головні фактори зростання міжнародного товарообміну. Географічний розподіл зовнішньої торгівлі. Зміни в товарній структурі зовнішньої торгівлі. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі між промислово розвинутими державами. Зниження питомої ваги країн, що розвиваються у міжнародній торгівлі. Місце нових індустріальних країн у світовій торгівлі.

Сучасні зарубіжні концепції з питань міжнародної торгівлі. Нерівномірність розвитку зовнішньої торгівлі. Зовнішня торгівля головних центрів економічної сили: США, ЄС, Японії. Світова торгівля і ТНК. Послуги як найбільш динамічний сучасний фактор сучасної світової торгівлі.

Закономірності ціноутворення на світовому ринку. Ринкова вартість і ціна виробництва, інтернаціональна вартість і світова ціна. Особливості ціноутворення в сучасну епоху. Транснаціональні корпорації та їх вплив на процес ціноутворення. Нерівномірність руху цін на світовому ринку. Демпінгові ціни. Умови торгівлі та шляхи їх гармонізації. Методи та способи регулювання міжнародної торгівлі. Оподаткування у зовнішній торгівлі. Некономічні методи регулювання. СОТ/ГАТТ та її значення у розвитку світової торгівлі.

Зовнішня торгівля України. Проблеми поліпшення структури експортно-імпортних поставок.

МІЖНАРОДНА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Інтернаціоналізація капіталу та виробництва в післявоєнний час. Обсяги, динаміка і структура прямих зарубіжних інвестицій. Головні потоки міжнародного капіталообміну.

Теорії міжнародного руху капіталу. Тенденції розвитку міжнародної підприємницької діяльності. Соціальні, економічні та політичні наслідки впливу ТНК на приймаючі країни. Критерії привабливості країни для потенційних інвестицій з точки зору ТНК. Проблеми і суперечності вивозу капіталу і посилення ролі транснаціональних корпорацій. Фактори міжнародного інвестування. Міжнародний інвестиційний ринок. Тенденції формування міжнародної інвестиційної інфраструктури.

Зміна питомої ваги головних економічних центрів у вивозі капіталу, форми і види зарубіжного інвестування. Діяльність міжнародних інвестиційних інститутів у галузі вивозу капіталу. Проблеми страхування та захисту зарубіжної інвестиційної діяльності. Напрями та засоби здійснення політики стимулювання залучення іноземних інвестицій.

Головні форми спільного міжнародного підприємництва. Транснаціональні корпорації, спільні підприємства, вільні економічні зони та їх роль у сучасному світовому господарстві.

Іноземні інвестиції в економіці України. Створення політико-економічних та нормативно-правових передумов розвитку міжнародної підприємницької діяльності на території України. Тенденції та динаміка залучення іноземних інвестицій в економіку України.

МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ЗВ'ЯЗКИ

Рушійні сили розвитку сучасних інтернаціональних продуктивних сил. Роль науково-технічного обміну в світовому відтворювальному процесі. Науково-технічна революція та її вплив на розвиток форм міжнародних економічних відносин.. Форми, масштаби і структура міжнародних науково-технічних зв'язків.

Сутність та форми міжнародного технологічного обміну. Міжнародний обмін ліцензіями: об'єкти ліцензій, види ліцензійних угод, форми ліцензійних платежів. Операції з «ноу-хау» на міжнародному ринку. Інжинірингові послуги в міжнародних економічних відносинах. Основні риси міжнародного франчайзингу. Інформаційні ринки. Міжнародне регулювання технологічного обміну.

Особливості сучасного міжнародного технологічного обміну. Класифікація високих технологій. Участь ТНК у НДДКР в умовах глобалізації.

Основні форми розвитку міжнародної науково-технічної кооперації. Проблеми прискорення науково-технічного прогресу країн, що розвиваються. Формування технологічної моделі міжнародного поділу праці. Економічна ефективність міжнародного науково-технічного співробітництва.

Сучасні тенденції участі України в міжнародному науково-технологічному обміні.

МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Світовий ринок робочої сили і міжнародна трудова міграція. Поняття міжнародної трудової міграції. Демографічні, економічні й соціальні фактори міжнародної трудової міграції. Форми міграції робочої сили. Міграція робочої сили в системі міжнародних економічних відносин. Сучасні концепції міжнародної трудової міграції. Основні економічні й соціальні наслідки міжнародної трудової міграції.

Основні риси і напрямки сучасних міграційних процесів. Роль науково - технічної революції в розвитку міграції робочої сили, наукових і інженерно-технічних кадрів. Міжнародні корпорації і міграція робочої сили. Вплив економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці.

Основні міжнародні ринки робочої сили.

Транснаціональне регулювання ринку робочої сили. Сучасні центри міжнародного притягання робочої сили. Роль мігрантів в економічному розвитку країн імміграції. Принципи імміграційної політики держав світу.

Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси.

МІЖНАРОДНІ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВІ І КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ

Система міжнародних фінансів. Об'єктивна необхідність та економічна сутність міжнародних фінансів. Призначення, місце та роль міжнародних фінансів у сучасній світогосподарській системі.

Еволюція світової валютної системи. Національні та світова валютні системи. Паризька система золотомонетного стандарту. Генуезька система золотодевізного стандарту. Бреттон-Вудська та Ямайська (Кінгстонська) валютно-фінансові системи.

Світовий фінансовий ринок та його структура. Фінансові центри.

Міжнародний кредитний ринок та технології кредитування. Міжнародний кредит як економічна категорія. Форми міжнародного кредиту. Умови міжнародного кредиту. Міжнародне кредитування та фінансування країн, що розвиваються.

Валютні ринки та валютні операції. Операції на валютному ринку. Економічні функції валютного курсу. Методика визначення валютних курсів. Фіксований та плаваючий валютні курси. Конвертованість валют.

Фінанси транснаціональних компаній. Фінансова політика корпорацій. Корпорації на фінансовому ринку. Розміщення тимчасово-вільних коштів транснаціональних компаній. Зовнішні засоби фінансування транснаціональних компаній.

Міжнародні розрахунки. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Найпоширеніші в світовій практиці форми міжнародних розрахунків.

Платіжний баланс як підсумковий показник світогосподарських зв'язків країни. Економічний зміст платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Державне регулювання платіжного балансу. Платіжний баланс України.

Заборгованість у системі міжнародних фінансів. Причини виникнення

зовнішнього боргу. Проблеми обслуговування зовнішнього боргу.

Україна у світовому фінансовому ринку. Становлення валютного і фінансового ринку України. Формування системи валютного регулювання і валютного контролю. Проблеми та перспективи входження України в міжнародну фінансову систему.

ВИРОБНИЧА І ІНФОРМАЦІЙНА ІНФРАСТРУКТУРА СУЧАСНИХ МЕВ

Міжнародні економічні відносини: визначення (МЕВ), відміни від поняття «міжнародна економіка». Структура МЕВ.

Роль інфраструктури у формуванні цілісної системи сучасних МЕВ.

Проблеми і тенденції функціонування міжнародної транспортної системи і її різних підсистем /морського, автомобільного, залізничного, трубопровідного та інших видів транспорту/. Характеристика ролі міжнародної інформаційної системи, яка забезпечує світовий виробничий процес. Система "Інтернет".

Міжнародна система зв'язку, міжнародні системи статистики, міжнародні системи стандартизації та інші елементи інфраструктурної складової системи МЕВ.

Міжнародні організації в галузі транспорту, зв'язку, інформації та інших галузей інфраструктури. Важливі міжнародні угоди в галузі виробничо-інформаційної інфраструктури. Виробнича і інформаційна інфраструктура України як фактор диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків.

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МЕВ ЯК ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Суть і об'єктивні передумови виникнення глобальних проблем сучасності. Поняття "глобальні проблеми".

Гонка озброєнь як глобальна проблема. Проблема народонаселення та якості його життя. Продовольча проблема: масштаби і перспективи. Загострення світової екологічної проблеми на сучасному етапі. Глобальна водогосподарська проблема як чинник стримання економічного розвитку. Проблема сировинного забезпечення світового господарства. Глобальна енергетична проблема і шляхи її вирішення.

Соціально-політичні проблеми. Глобальні проблеми, пов'язані з подоланням відсталості, бідності й голоду країн, що розвиваються, підвищення якості життя їх населення. Концепція нового міжнародного економічного порядку.

Глобальні проблеми світового господарства, які визначаються розвитком науково-технічного прогресу, освіти і культури, зростанням народонаселення, посиленням охорони здоров'я.

Питання забезпечення національного суверенітету в умовах загострення глобальних проблем світового господарства.

Проблеми зовнішньої заборгованості країн. Соціально-економічні причини виникнення проблеми зовнішньої заборгованості.

Контроль за діяльністю ТНК. Причини виникнення проблеми; національні рівні і міжнародне співробітництво в сфері контролю за діяльністю ТНК. Форми і методи контролю за діяльністю ТНК.

Роль ООН у вирішенні глобальних проблем сучасного світового господарства.

ПРОГНОСТИЧНІ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА.

«Римський клуб» про межі розвитку світової економіки та зростання кількості населення. Характеристика основних футурологічних концепцій розвитку світового господарства. Основні варіанти і сценарії світового економічного розвитку.

Сучасні ризики для розвитку світової економіки й людського суспільства за версіями Міжнародного економічного форуму. Шляхи подолання існуючих криз.

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ.

Стратегія та концепція економічного розвитку. SWOT-аналіз як метод оцінки можливостей економічного розвитку. Прогнози розвитку світового господарства й системи міжнародних економічних відносин на середньо термінову (10-15 років) та довгострокову перспективу. Методи розрахунків.

Динаміка основних світогосподарських процесів. Темпи і пропорції розвитку світового господарства. Основні сектори розвитку світової економічної системи. Проблеми вирівнювання рівнів соціально-економічного розвитку окремих країн і регіонів. Прогнози руху основних видів ресурсів.

Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів.

Економетричні та балансові моделі. «Леонтьєвська матриця» та можливості її використання для формалізованого вираження взаємозв'язків між різними елементами системи МЕВ. Регресійний, кореляційний, кластерний аналіз світогосподарських процесів. Гравітаційна модель міжнародної торгівлі.

Лінійне програмування як метод рішення логістичних задач в економіці.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бахченлова Н.В., Макуха С.М. Міжнародні економічні відносини: навч.посіб. / За ред.. А.П. Голикова. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – 404 с.
2. Голиков А.П. Вступ до спеціальності «Міжнародні економічні відносини»: навчальний посібник / А.П. Голиков, Н.А. Казакова. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – 116 с.
3. Голиков А.П. Глобальна демографічна проблема сучасності: стан та перспективи. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Туризм». Випуск 5.- Х.: 2016. – С. 8-10.
4. Голиков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів. – К.: Знання, 2009. – 222 с.
5. Голиков А.П., Дейнека О.Г., Позднякова Л.О., Черномаз П.О. Економіка зарубіжних країн: Навч.посіб. – К.: Центр учбої літератури, 2008. – 464 с.
6. Голиков А.П., Казакова Н.А., Прав Ю.Г. Глобальная региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст. 2007. – 240 с.
7. Голиков А.П., Черномаз П.О. Международные экономические термины: словарь-справочник. – К.: Центр учбої літератури, 2008. – 376 с.

8. Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с.
9. Данилов-Данильян, В. И., Лосев, К. С. Потребление воды: экологический, экономический, социальный и политический аспекты. – М.: Наука, 2006. – 234 с.
10. Міжнародні економічні відносини: підручник /за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
11. Мировое хозяйство и международные экономические отношения: Учебное пособие/ Под ред. А.П. Голикова. – Симферополь, СОНАТ, 2003. – 432 с.
12. Портер М.Е. Стратегія конкуренції/пері з англ.-К., Основи, 1997
13. Ранця І. Кластери та інші мережеві структури в економіці: суспільно-географічний аспект. / Теоретичні та методолічні проблеми сучасної географії. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. – С.303-312.
14. Світова економіка: підручник /за ред.. А.П.Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
15. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, В.С. Будкін, О.І. Рогач та ін. – К.: Либідь, 2007. – 640 с.
16. Соколенко С.И. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Укр. Контекст. – К.: Логос, 2002. – 646 с.
17. Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 316 с.
18. Філіпенко А. С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. К.:– .Знання. 2007. – 670 с.
19. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підруч. для студ. економ. спец. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2008. – 408 с.
20. Krugman P., Venables A. The seamless world: a spatial model of international specialization and trade. Mineo, MIT, 1997